

ALEXANDR DUBČEK

– POLITIK S LIDSKOU TVÁŘÍ

ALEXANDER DUBČEK

– A POLITICIAN WITH A HUMAN FACE

INFO / RUS

Alexandr Dubček (27. listopadu 1921 – 7. listopadu 1992) byl československý politik, který se stal symbolem snahy o reformu socialismu s lidskou tváří. Nejvýznamnější roli sehrál během Pražského jara 1968, kdy se snažil o demokratizaci komunistického režimu, a po roce 1989, kdy se opět zapojil do politického dění v ČSFR.

Alexander Dubček (27 November 1921 – 7 November 1992) was a Czechoslovak politician who became a symbol of efforts to reform socialism “with a human face.” He played his most significant role during the Prague Spring of 1968, when he sought to democratize the communist regime, and again after 1989, when he re-entered political life in the Czechoslovak Federative Republic.

Rodina Dubčekových v roce 1925
v sovětském Kyrgyzstánu (Alexandr vlevo) /
The Dubček Family in 1925 in Soviet Kyrgyzstan
(Alexander on the left)

Mládí a pobyt v Sovětském svazu

Alexandr Dubček se narodil těsně po návratu svých rodičů z USA do nově vzniklého Československa v obci Uhrovec na Slovensku. V roce 1925 se s rodinou přestěhoval do Sovětského svazu, kde jeho otec, nadšený komunista, působil v československé průmyslové komuně Interhelpe v tehdejší Piškeku. Dubček tam prožil dětství, učil se v sovětských školách a získal zkušenosti s kolektivním hospodařením a socialistickou ideologií. V roce 1933 se rodina přestěhovala na západ, do města Gorkij (dnešní Nižnij Novgorod). Otec Štefan zde využíval svou znalost angličtiny, když pracoval v továrně na traktory, kterou postavili a zčásti řídili Američané. V roce 1938 se rodina vrátila zpět na Slovensko. Alexander se vyučil strojním zámečnickem, pracoval v Dubnici nad Váhom a v roce 1939 vstoupil do tehdy nelegální Komunistické strany Slovenska. Během druhé světové války se Dubček zapojil do odboje jako partyzán a bojoval proti nacistům. V roce 1944 se zúčastnil Slovenského národního povstání, během něhož byl zabit jeho bratr Július a sám byl zraněn. Po válce zastával různé politické funkce na Slovensku. Absolvoval Vysokou školu politickou při Ústředním výboru KSČ, kde získal titul doktora sociálně - politických věd (RSDr.). V letech 1955–1958 opět pobýval v Sovětském svazu, kde v Moskvě studoval politické vědy – ve stejném období jako Michail Gorbačov. V roce 1963 se stal prvním tajemníkem ÚV KSS, aktivně se podílel na rehabilitacích obětí stalinismu a prosazoval reformní směřování politiky.

Youth and Years in the Soviet Union

Alexander Dubček was born shortly after his parents returned from the United States to the newly established Czechoslovakia in the village of Uhrovec in Slovakia. In 1925, he moved with his family to the Soviet Union, where his father, an enthusiastic communist, worked in the Czechoslovak industrial cooperative Interhelpe in what was then Pishpek. Dubček spent his childhood there, attended Soviet schools, and gained experience with collective farming and socialist ideology. In 1933, the family moved west to the city of Gorky (now Nizhny Novgorod). There, his father Štefan made use of his knowledge of English while working in a tractor factory built and partly managed by Americans. In 1938, the family returned to Slovakia. Alexander trained as a machine fitter, worked in Dubnica nad Váhom, and in 1939 joined the then illegal Communist Party of Slovakia. During the Second World War, Dubček joined the resistance as a partisan and fought against the Nazis. In 1944, he took part in the Slovak National Uprising, during which his brother Július was killed and he himself was wounded. After the war, he held various political positions in Slovakia. He graduated from the Higher School of Politics at the Central Committee of the Communist Party of Czechoslovakia, where he obtained the degree of Doctor of Social and Political Sciences (RSDr.). Between 1955 and 1958, he again stayed in the Soviet Union, studying political science in Moscow—during the same period as Mikhail Gorbachev. In 1963, he became First Secretary of the Central Committee of the Communist Party of Slovakia, actively participating in the rehabilitation of victims of Stalinism and promoting a reform-oriented political course.

Pražské jaro 1968

V roce 1968 se Dubček stal prvním tajemníkem Komunistické strany Československa (KSČ) a zahájil reformní proces známý jako Pražské jaro. Usiloval o demokratizaci režimu, zmírnění cenzury, zlepšení občanských práv a posílení ekonomické autonomie země. Tyto snahy vedly k obrovské podpoře ve společnosti, ale také k nevoli sovětského vedení. V srpnu 1968 byla ČSSR okupována vojsky Varšavské smlouvy, Dubček byl odvezen do Moskvy a donucen podepsat tzv. Moskevské protokoly. Po návratu byl postupně zbaven funkcí a v roce 1969 ho nahradil Gustáv Husák.

The Prague Spring of 1968

In 1968, Dubček became First Secretary of the Communist Party of Czechoslovakia (CPC) and initiated the reform process known as the Prague Spring. He sought to democratize the regime, ease censorship, improve civil rights, and strengthen the country's economic autonomy. These efforts gained enormous public support but also provoked disapproval from the Soviet leadership. In August 1968, Czechoslovakia was occupied by the armies of the Warsaw Pact. Dubček was taken to Moscow and forced to sign the so-called Moscow Protocols. After his return, he was gradually removed from office, and in 1969 he was replaced by Gustáv Husák.

Alexandr Dubček s prezidentem Ludvíkem
Svobodou (1968)
Alexander Dubček with President Ludvík
Svoboda (1968)

Ministerstvo obrany
České Republiky

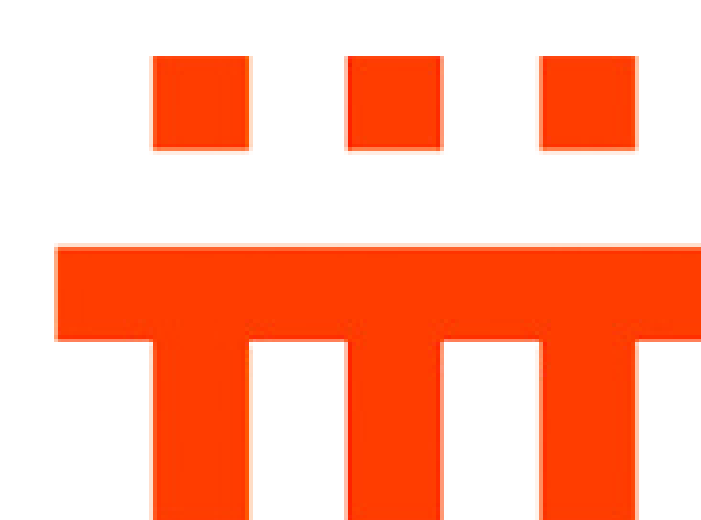

Společnost přátel
Podkarpatské Rusi

MASARYK
INTERNATIONAL
CULTURAL AND
EDUCATIONAL
CENTRE

GULAG-X-CZ

NADACE ČEZ

ALEXANDR DUBČEK

– POLITIK S LIDSKOU TVÁŘÍ

ALEXANDER DUBČEK

– A POLITICIAN WITH A HUMAN FACE

Období 1969–1989

Dubčekova negativní zkušenost s realitou 30. let v SSSR, kdy se osobně setkal s bídou, stalinskými čistkami a opakovaným přepisováním dějin, výrazně ovlivnila jeho politické postoje. Ty jej na krátkou dobu vynesly do čela státu, avšak záhy byl odsunut do politického zapomnění. Od prosince 1969 do června 1970 působil jako velvyslanec v Turecku, než byl odvolán. Ještě v témže roce byl vyloučen z KSČ a přeřazen na podřadnou pozici v lesním průmyslu v Bratislavě. Po celou dobu normalizace byl pod dohledem StB a měl zákaz veřejného angažmá. Přesto zůstal populární v disidentských kruzích i mezi obyvatelstvem jako symbol nenaplněných reforem.

The Period 1969–1989

Dubček's negative experience of the realities of the 1930s in the USSR—where he personally encountered poverty, Stalinist purges, and repeated rewriting of history—strongly influenced his political views. These views briefly brought him to the forefront of political life, but he was soon pushed into political obscurity. From December 1969 to June 1970, he served as ambassador to Turkey before being recalled. In the same year, he was expelled from the Communist Party of Czechoslovakia and reassigned to a subordinate position in the forestry industry in Bratislava. Throughout the period of “normalization,” he was under surveillance by the State Security (StB) and was barred from public activity. Despite this, he remained popular among dissident circles and the general public as a symbol of unfulfilled reforms.

24. 11. 1989 Alexander Dubček a Václav Havel ve chvíli, kdy Československá televize oznámila rezignaci předsednictva Ústředního výboru Komunistické strany Československa.

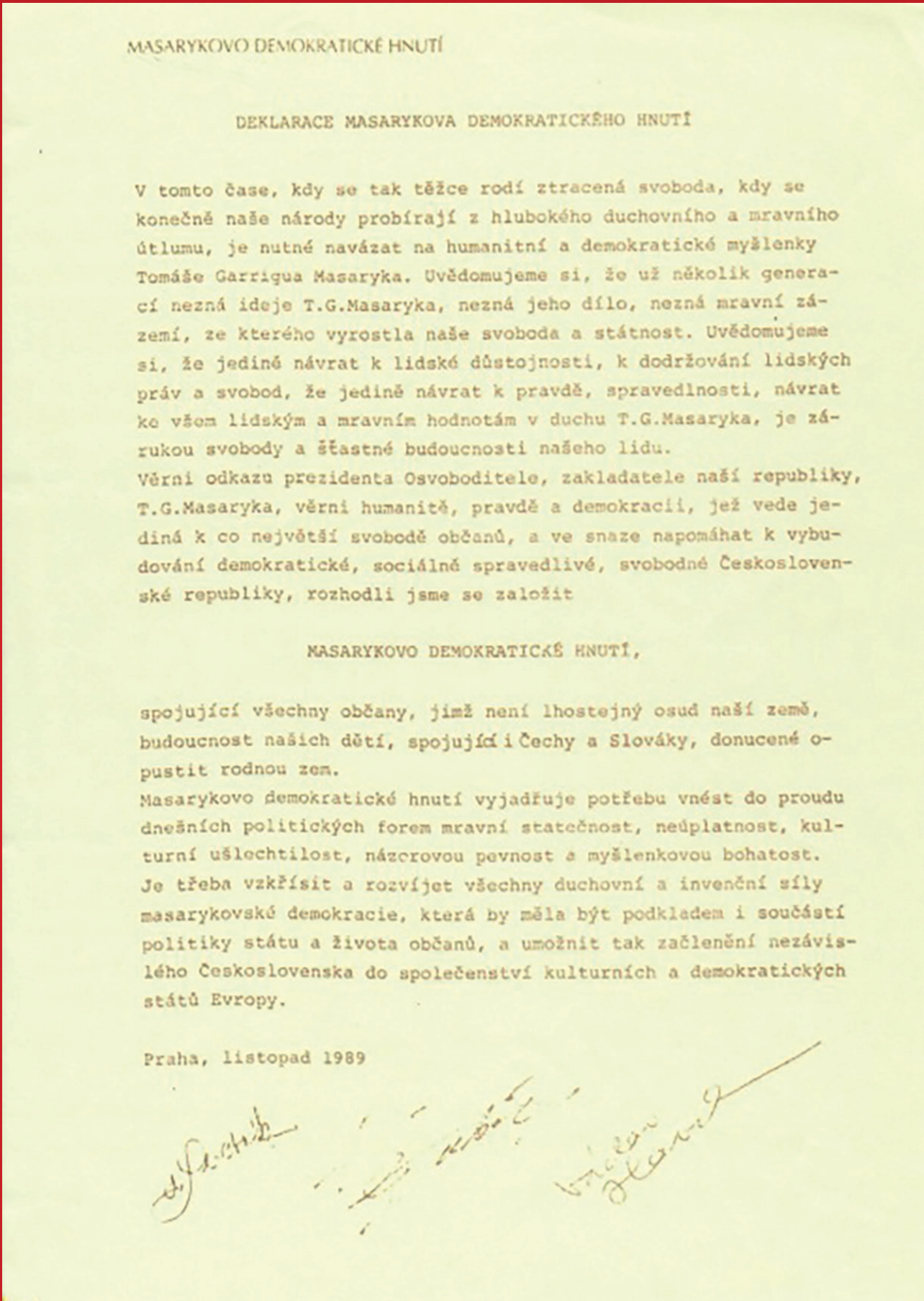
24 November 1989 – Alexander Dubček and Václav Havel at the moment when Czechoslovak Television announced the resignation of the Presidium of the Central Committee of the Communist Party of Czechoslovakia.

Role po listopadu 1989

Po dlouhých letech politické a veřejné izolace se Alexandr Dubček opět dostal do centra pozornosti, když mu koncem 80. let, po složitém vyjednávání, komunistická strana umožnila vycestovat do Itálie. Na Boloňské univerzitě mu byl 13. listopadu 1988 udělen čestný doktorát za prosazování lidských práv. Ve svém projevu na akademické půdě Dubček obhajoval ideály pražského jara, odmítl husákovskou normalizační politiku i sovětský zásah a s odkazem na Masaryka připomněl, že „Humanita je náš poslední cíl národní a historický“. Během Sametové revoluce vystoupil 22. listopadu 1989 veřejně v Bratislavě a o dva dny později i na Václavském náměstí v Praze po boku Václava Havla. Již v listopadu 1989 stál spolu s budoucím prezidentem Havlem a Emilem Ludvíkem (bývalým kancléřem prezidenta Edvarda Beneše) u zrodu Masarykova demokratického hnutí, jehož ideovým základem byl návrat k principům masarykovské humanity a demokracie. Dubček se stal symbolem demokratických změn a byl vážně zvažován jako kandidát na prezidenta republiky. Jeho komunistická minulost však pro mnohé představovala překážku, a nakonec došlo k dohodě, že kandidovat nebude. Místo toho byl 28. prosince 1989 zvolen předsedou Federálního shromáždění. Z této pozice prosazoval myšlenku společného demokratického státu Čechů a Slováků, avšak jeho politický vliv postupně slábl. V roce 1992 utrpěl vážné zranění při autonehodě a krátce nato zemřel. Přes svou kontroverznost zůstává Alexandr Dubček vnímán jako jedna z nejvýznamnějších postav československé politiky – jako muž, který se pokusil reformovat komunismus a později se stal zastáncem návratu k demokracii.

Role after November 1989

After many years of political and public isolation, Alexander Dubček returned to the centre of attention in the late 1980s, when, following complex negotiations, the Communist Party allowed him to travel to Italy. On 13 November 1988, he was awarded an honorary doctorate at the University of Bologna for his advocacy of human rights. In his speech at the university, Dubček defended the ideals of the Prague Spring, rejected the normalization policies of the Husák era as well as the Soviet intervention, and, referring to Masaryk, recalled that “Humanity is our ultimate national and historical goal.” During the Velvet Revolution, he appeared publicly on 22 November 1989 in Bratislava and two days later at Wenceslas Square in Prague alongside Václav Havel. Already in November 1989, together with the future President Havel and Emil Ludvík (former chancellor to President Edvard Beneš), he co-founded the Masaryk Democratic Movement, whose ideological foundation was a return to the principles of Masaryk's humanism and democracy. Dubček became a symbol of democratic change and was seriously considered a candidate for the presidency of the republic. However, his communist past was seen by many as an obstacle, and it was ultimately agreed that he would not run. Instead, on 28 December 1989, he was elected Chairman of the Federal Assembly. From this position, he promoted the idea of a common democratic state of Czechs and Slovaks, although his political influence gradually declined. In 1992, he suffered serious injuries in a car accident and died shortly thereafter. Despite the controversies surrounding him, Alexander Dubček remains regarded as one of the most important figures in Czechoslovak politics—a man who sought to reform communism and later became an advocate for a return to democracy.

Deklarace Masarykova demokratického hnutí včetně podpisu Alexandra Dubčeka (uprostřed)

Declaration of the Masaryk Democratic Movement, including the signature of Alexander Dubček (centre)

Text: Erik Lukas
Foto: Wikipedia, archiv MDH

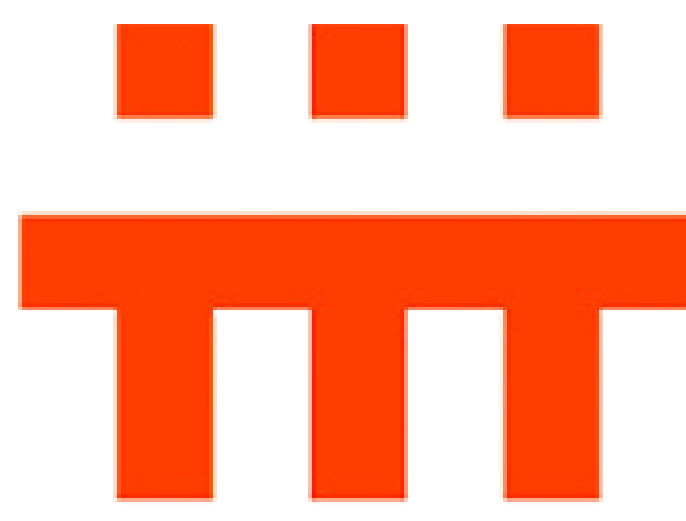
Ministerstvo obrany
České Republiky

Společnost přátel
Podkarpatské Rusi

GULAG-CZ

NADACE ČEZ

MASARYK
INTERNATIONAL
CULTURAL AND
EDUCATIONAL
CENTRE

